

Remissvar – Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige (SOU 2018:78)

Svenska ambassaden i Tokyo inkommer här med synpunkter på slutbetänkandet SOU 2018:78 *Ökad attraktionskraft för kunskapsnationen Sverige*. Remissvaret har beretts av ambassadör Magnus Robach och innovations- och forskningsråd Michael Jacob.

Övergripande synpunkter

Utredningens uppdrag var att föreslå nya mål och en ny nationell strategi för internationalisering av universitet och högskolor, omfattande både utbildnings- och forskningsverksamheten. Utredningen föreslår även hur fler studenter kan få ett internationellt perspektiv i sin utbildning, samt åtgärder för att öka Sveriges attraktivitet som studiedestination och kunskapsnation.

Ambassaden i Tokyo delar bilden av vikten för internationalisering av svenska lärosäten för att bidra till att stärka Sveriges position som en ledande kunskapsnation och välkomnar flera av förslagen.

Specifika synpunkter

Ambassadens redovisar nedan synpunkter som primärt är inriktade på frågor som berör ambassadens verksamhet, och särskilt de som rör ambassadens kontor för forskning, innovation och högre utbildning.

Utökad omvärldsbevakning

Ambassaden välkomnar en stärkt omvärldsbevakning som kan göras från Sverige av forsknings- och innovationsfinansierande myndigheter och som kan komplettera innovations- och forskningskontorens arbete på plats.

En utvecklad utlandsorganisation

I utredningen beskrivs en bild av innovations- och forskningskontorens bristande engagemang för lärosätens och forskningsfinansiärers intressen som ambassaden i Tokyo inte delar. Ambassaden menar att

2019-04-

organisationsflytten från Tillväxtanalys till Regeringskansliet snarare har medfört en ökad inriktning mot lärosätens och forskningsfinansiärers intressen och behov, vilket t.ex. beskrivs i D-post: TOKY/2018-12-20/1400 (se bilaga) rörande några av kontorets verksamheter under 2018.

Förutom det ökade fokus som innovations- och forskningskontoret nu har mot lärosäten och forskningsfinansiärer, ser ambassaden positivt på Regeringskansliet som huvudman för utlandskontoren, då denna placering bidrar till bredden i uppdraget. Detta bidrar i sin tur till att öka betydelsen av lärosäten i arbetet att stärka Sveriges internationella position, eftersom forskning och innovation är viktiga för länders samarbeten och utveckling.

Ambassaden delar uppfattningen att personalresurserna på innovations- och forskningskontoret är underdimensionerad och välkomnar utredningens förslag om förstärkning av kontoren till två utsända och minst två lokalt anställda. Utöver detta ser ambassaden även möjlighet för myndigheter, lärosäten eller andra relevanta organisationer att kunna visstidsplacera utsänd personal vid innovations- och forskningskontoret för gemensamt mervärde, vilket även bör beaktas i resursfrågan vid kontoren. Vidare vill ambassaden påpeka att utlandskontoren vid behov kan utföra uppdrag från t.ex. lärosäten, på samma sätt som ambassaden i övrigt kan utföra uppdrag mot ersättning i särskilda fall.

Ambassaden ställer sig mycket tveksam till att eventuella nya innovations- och forskningskontor placeras under annan huvudman, då det finns en uppenbar risk för stor förvirring för intressenter om kontoren kommer att ha olika huvudmän. Ambassaden anser att en samlad huvudman för alla innovations- och forskningskontor är att föredra.

Främjande och marknadsföring

Ambassaden välkomnar förslaget att befintliga Team Sweden-grupperingar även kan inkludera lärosätens och forskningsfinansiärers perspektiv i sitt arbete. Att dessutom skapa en särskild Team Sweden Kunskap-gruppering för att främja internationella relationer inom forskning och högre utbildning kan vara intressant, men ambassaden föreslår att sådan bör utformas som en koordinerande funktion *istället för* den föreslagna plattformen för internationalisering (nedan).

2019-04-

Samordning av myndigheter – plattform för internationalisering

Ambassaden ställer sig tveksam till upplägget med den föreslagna plattformen för internationalisering, bland annat då strukturen är komplicerad och mandatet gentemot Regeringskansliet och styrningen av innovations- och forskningskontor blir svårtolkad. Den föreslagna plattformens struktur, där relevanta aktörer som STINT inte kommer att kunna medverka, visar i sig tydlig problematik. Ambassaden menar istället att det föreslagna Team Sweden Kunskap vore ett lämpligare forum för koordinering mellan olika aktörer, vilken då även kan innefatta organisationer som ej styrs från Regeringskansliet, som t.ex. STINT. Ett sådant upplägg kan dessutom inkludera andra relevanta och viktiga aktörer inom forskning och innovation som samverkar med lärosäten, t.ex. forskningsinstitut.

Att komma till Sverige som avgiftsskyldig student

Ambassaden välkomnar de förslag som underlättar för utländska studenter att studera i Sverige, samt att stärka möjligheter för stipendier.

Migrationsrättsliga aspekter

Ambassaden välkomnar de förslag som underlättar för utländska studenter och forskare att komma till och verka i Sverige, samt vill betona vikten av att underlätta för dem att kunna stanna kvar i landet även efter avslutat förvärv.

2019-04-

Bilaga: D-post TOKY/2018-12-20/1400

Sveriges ambassad
Tokyo

D-post: TOKY/2018-12-20/1400

Fördjupande av strategiska forsknings- och innovationssamarbeten mellan Japan och Sverige

Ambassaden har under året engagerat sig aktivt i strategiskt stärkande av forsknings- och innovationssamarbeten mellan Japan och Sverige. Detta ha inkluderat seminarium rörande samarbete inom samhällsutmaningen Åldrande befolkning, rektors- och GD-möte mellan universitet och forskningsfinansiärer, medverkan i svensk-japanska universitetsseminarier, samt i färdigställande och undertecknande av gemensamt uttalande på regeringsnivå om fördjupat forsknings- och innovationssamarbete mellan Sverige och Japan. Ambassaden bedömer insatserna som betydelsefulla för långsiktigt stärkande och fördjupande av samarbete mellan de två kunskapsintensiva länderna.

Japan och Sverige är kunskapsintensiva länder med starka lärosäten och starkt näringsliv, där man ligger bland toppländerna i FoU-investeringar, samt har flera liknande samhällsutmaningar. Båda länderna har ett ökande fokus mot innovation och att möta den starka globala utvecklingen i andra delar av världen, där intresset för internationellt samarbete mellan starka länder blir allt viktigare. Svensk och japansk politik har i ökande utsträckning inriktats mot att möta utmaningar som samhället står inför, där forskning och innovation är av stor vikt för att ta fram lösningar, och där lösningar har betydelse för såväl samhällets utveckling, som för näringslivets konkurrenskraft.

Seminarium om samhällsutmaningen Åldrande befolkning

Under jubileumsåret 2018 har ett antal forsknings- och innovationsinitiativ med koppling till lärosäten och samhällsutmaningar hållits. Tidigt under

2019-04-

sommaren anordnade ambassaden tillsammans med Vinnova och japanska JST ett seminarium om pågående samarbetsprogram inom utmaningen Åldrande befolkning, ett gemensamt program mellan finansierarna Vinnova och JST som involverar universitet och näringsliv från båda länder, samt i vissa projekt även andra aktörsgrupper.

Seminarieriet hölls på ambassaden och anordnades i samarbete med de finansierande myndigheterna. Det lockade en bred publik från ministerier, myndigheter, lärosäten, institut, näringsliv och andra organisationer, i ett fullsatt auditorium. Diskussionen blev livlig och fortsatte under mottagning i residenset, i en konstruktiv anda om det fortsatta samarbetet.

Vinnovas typ av samarbetsprogram som inriktas mot lösningar till samhällsutmaningar och involverar olika aktörsgrupper, som universitet och näringsliv, har rönt uppskattning i Japan, där man nu ser detta som en modell även för andra internationella samarbeten.

Seminarier i pågående strategiska universitetssamarbeten

År 2015 anordnade ambassaden i samarbete med STINT ett rektorsmöte i residenset med rektorer från japanska och svenska lärosäten. Efter detta har dels det strategiska samarbetsnätverket MIRAI mellan åtta japanska och sju svenska lärosäten skapats, och dels ett strategiskt partnerskap mellan Tokyos universitet och de tre stockholmsuniversiteterna KTH, KI och SU. Under hösten hölls seminarier i Tokyo runt dessa pågående strategiska universitetssamarbeten, där över 100 inresta svenska forskare från nio svenska lärosäten träffade sina japanska samarbetsparter.

MIRAI-seminarierna hölls vid tre universitet i Tokyo under tre dagar och innefattade plenar och två dagar med fyra parallella sessioner inom Åldrande, Hållbar utveckling, Materialvetenskap och Innovation. Dagen före hölls en mottagning på residenset, parallellt med alumni-event för de sju svenska MIRAI-universiteterna i ambassadens utställningshall. Vid Tokyos universitet hölls senare två dagars seminarier runt det strategiska partnerskapet mellan Tokyos universitet och KTH, KI och SU i Tokyo, med huvudinriktning mot Hållbar utveckling, men där samarbetet även innefattar Åldrande och Materialvetenskap.

2019-04-

Dessa två seminarier bidrog till att stärka forsknings- och innovationssamarbetet på operativ nivå, samt planera inriktning för kommande år.

Rektors- och GD-möte i Kyoto

I nära samarbete med STINT tog ambassaden initiativ till ett rektors- och GD-möte i Kyoto under hösten, med både universitet och forskningsfinansiärer som deltagande parter, i syfte att främja nästa steg i stärkandet av strategiska universitetssamarbeten. Målet var att bredda samarbetet, få det mer långsiktigt hållbart, samt att samarbetet i större utsträckning ska kunna resultera i innovation och effekter (impact) i samhället. Vid mötet deltog 13 av de japanska toppuniversiteten på rektorsnivå (av 14 inbjudna) och 9 svenska, samt de två största japanska finansiärerna och 5 från den svenska sidan (på GD-nivå). Förutom dessa deltog även det japanska forskningsministeriet MEXT på vice-ministernivå.

Diskussionen under mötet blev mycket konstruktiv, där lärosäten och finansiärer uttryckte stark ambition att fördjupa samarbetet mellan länderna. Synpunkter och idéer framfördes om hur detta skulle kunna stärkas för att kunna bli mer strategiskt, långsiktigt hållbart, och öka impact, inom såväl utbildning som inom forskning och innovation. Inom utbildningsområdet föreslogs t.ex. möjligheter till dubbla examen, delad doktorandhandledning och gemensamma forskarskolor. Inom forskning diskuterades vikten av att bygga vidare på existerande bottom-up-initierade initiativ, gemensamma program och vara öppen för nya idéer. För att stärka innovation påtalades vikten av utmaningsinriktade initiativ mot samhällsutmaningar och FN:s hållbarhetsmål i Agenda 2030, samt vikten av att även andra aktörgruppen behöver involveras i samarbetet, inte minst näringslivet.

Rektors- och GD-mötet kan ses som en startpunkt för nästa fas i fördjupandet av strategiska universitetssamarbeten, där uppföljningar avses hållas under kommande år.

Gemensamt uttalande på regeringsnivå om fördjupat samarbete

Under hösten undertecknades även ett gemensamt uttalande (Joint Statement) på regeringsnivå mellan Japan och Sverige om fördjupande och

2019-04-

stärkande av forsknings- och innovationssamarbeten. Det gemensamma uttalandet inkluderar ambitioner om stärkta strategiska universitetssamarbeten, forsknings- och innovationssamarbeten för lösningar till samhällsutmaningar och SDG:er, samarbete inom stora forskningsinfrastrukturer (MAX IV och ESS), samt mobilitetsinsatser. Det gemensamma uttalandet undertecknades av viceminister från forskningsministeriet MEXT på japansk sida och av ambassadören på svensk sida, på uppdrag av Utbildningsdepartementet och Näringsdepartementet.

Ambassaden ser undertecknandet som ett viktigt steg i fortsatt stärkande och fördjupande av samarbeten mellan Japan och Sverige inom forskning och innovation.

Medialt genomslag

De olika evenen har fått genomslag genom sociala medier från ambassaden och svenska deltagande aktörer, samt från ministerium, myndigheter, universitet och andra aktörer i Japan.

Måluppfyllelse i förhållande till uppställda mål

Ambassadens mål var:

- Stärkt forskningssamarbete och ökade investeringar till Sverige.
- Utökat och fördjupat akademiskt- och forskningssamarbete mellan svenska och japanska universitet.
- Stärkt Sverigebild; att stärka bilden av Sverige som innovativt.

Ambassaden bedömer att initiativen bidragit mycket väl till måluppfyllelse. De olika initiativen har sammantaget bidragit till att stärka grundläggande forskningssamarbeten, forsknings- och innovationssamarbeten inriktade mot lösningar till samhällsutmaningar, gemensamma program mellan forskningsfinansierande myndigheter, strategiska universitetssamarbeten, samt ambitioner att resultat från samarbeten ska få ökad effekt i samhället. Initiativen har inte enbart stärkt bilden av Sverige som innovativt i traditionell mening, utan även i sättet att samarbeta, där modellen med gemensamt program för samhällsutmaningar, samt modell med strategiska

2019-04-

universitetssamarbeten som involverat nätverk av universitet, representerat nya samarbetsmodeller för den japanska sidan och har bidragit till framtagandet och undertecknandet av det gemensamma uttalandet om fördjupat samarbete.

Ekonomiskt utfall

Samarbetsparter och intressenter har stått för huvuddelen av kostnader. För ambassadens del blev den totala kostnaden för mötet i Kyoto i oktober ca 25 000 SEK (del av lokalkostnad) över anslaget 2:3 Exportfrämjande. Representationskostnader för mottagningarna i anslutning till Vinnova-JST-seminariet och MIRAI tillkommer.

Några tankar och slutsatser

Aktiviteter under jubileumsåret 2018 har stärkt Sveriges varumärke som en stark forsknings- och innovationsnation och lagt en bra grund för att stärka och fördjupa strategiskt samarbete inom forskning och innovation, inte minst inom kunskapsuppbyggnad, gemensamma samhällsutmaningar och FN:s hållbarhetsmål, för samhällets utveckling och näringslivets konkurrenskraft.

Innovations- och forskningskontoret vid ambassaden har haft en instrumentell roll strategiskt och operativt i de olika initiativen.

ROBACH

Godkänd av: Magnus Robach	Författare: Michael Jacob
Land: Japan	Hänvisning:
Organisation:	Sökord: Forskning och innovation
Ämnesområde: Utbildning och forskning; Näringsliv	Antal ord: 1160